

Nr 3

Justitiekottets betänkande i anledning av motion om förläggande av en fastighetsdomstol till Borås.**Motionsyrkande**

I motionen nr 327 av herr *Ernulf m. fl.* yrkas »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t i kommande förslag till riksdagen angående fastighetsdomstolarnas lokalisering fr. o. m. den 1 januari 1972 beaktar önskvärdheten av att en fastighetsdomstol förläggs till Borås».

Gällande rätt m. m.

Genom *lagen* (1969: 246) om fastighetsdomstol (FDL), som trädde i kraft den 1 juli 1969, infördes en ny typ av domstol i svensk rätt. I varje län skall enligt FDL finnas en fastighetsdomstol, men Konungen kan föreskriva att annat område än län skall utgöra domkrets för fastighetsdomstol. Den allmänna underrätt som Konungen bestämmer skall vara fastighetsdomstol; fastighetsdomstolarna är således knutna till den befintliga underrättsorganisationen och är inrättade som en särskilt sammansatt avdelning av den tingsrätt till vilken domstolen är knuten. F. n. finns sex fastighetsdomstolar i landet, nämligen Stockholms, Jönköpings, Malmö, Göteborgs, Falu och Umebygdens tingsrätter. Fastighetsdomstolarna skall enligt FDL upptaga de mål och ärenden som anges i särskild lag eller författning. De är f. n. behöriga att handlägga endast mål om enskilt anspråk enligt miljöskyddslagen (1969: 387).

Enligt det förslag till fastighetsbildningslag, som antagits av 1970 års riksdag, skall även fastighetsbildningsmål, dvs. mål som fullföljs från fastighetsbildningsmyndighet enligt bestämmelserna i lagens 15 kap., prövas av fastighetsdomstol. Fastighetsbildningslagen träder i kraft den 1 januari 1972. I samband därmed upphör ägodelningsrätterna att finnas till. Från samma tidpunkt gäller även — enligt den nya jordabalken — att hyrestvister, som inte ankommer på hyresnämnds prövning och ej heller rör kollektivavtal, och klandertalan mot hyresnämnds beslut, om den ej gäller kollektivavtal, samt arrendetvister skall upptagas av fastighetsdomstol.

Här må också nämnas att enligt ett förslag av vattenlagsutredningen (SOU 1970: 40) även vattenrättsskipningen skall reformeras. Utred-

ningen föreslår att vattendomstolarna den 1 januari 1972 skall upphöra att vara självständiga enheter och knytas till den allmänna underrättsorganisationen på samma sätt som fastighetsdomstolarna. Sex tingsrätter, däribland Vänersborgs, föreslås bli utsedda att vara vattendomstolar. Först i en andra reformetapp, som bör genomföras samtidigt som en ny vattenlag träder i kraft, bör enligt utredningen vattendomstolarnas judiciella uppgifter föras över på fastighetsdomstolarna.

Förslag ang. fastighetsdomstolarnas lokalisering m. m.

I en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria (stencil Ju 1970: 27) behandlas frågan om den närmare avgränsningen av fastighetsdomstols kompetensområde. Vidare berörs frågan hur reglerna om fastighetsdomstols sammansättning skall utformas på lämpligaste sätt med hänsyn till de olika måltypernas särart. Dessutom upptages spörsmål om fastighetsdomstolarnas lokalisering och deras domkretsar.

Beträffande fastighetsdomstols kompetensområde föreslås i promemorian att — utöver vad som redan beslutats av statsmakterna — bl. a. expropriationsmål samt vissa typer av mål rörande fast egendom, som nu faller inom allmän domstols kompetensområde, överförs till fastighetsdomstol. I fråga om vattenmålen framläggs med hänsyn till att vattenlagsutredningens ovannämnda betänkande f. n. är föremål för remissbehandling inte något förslag.

Rörande fastighetsdomstolarnas domkretsar uttalas i promemorian att det, i enlighet med den i FDL fastslagna huvudprincipen, bör finnas en fastighetsdomstol i varje län, dock att för Stockholms län bör inrättas en särskild fastighetsdomstol för Stockholms kommun och en för återstoden av länet. De tingsrätter som skall utses till fastighetsdomstolar och dessas domsområden föreslås bli följande.

Stockholms	tingsrätt	för	Stockholms kommun
Södertörns	»	»	Stockholms län med undantag av Stockholms kommun
Uppsala	»	»	Uppsala län
Nyköpings	»	»	Södermanlands län
Linköpings	»	»	Östergötlands län
Jönköpings	»	»	Jönköpings län
Växjö	»	»	Kronobergs län
Kalmar	»	»	Kalmar län
Gotlands	»	»	Gotlands län
Karlskrona	»	»	Blekinge län
Kristianstads	»	»	Kristianstads län
Malmö	»	»	Malmöhus län
Halmstads	»	»	Hallands län
Göteborgs	»	»	Göteborgs och Bohus län

Vänersborgs	tingsrätt	för	Älvsborgs län
Mariestads	»	»	Skaraborgs län
Karlstads	»	»	Värmlands län
Örebro	»	»	Örebro län
Västerås	»	»	Västmanlands län
Falu	»	»	Kopparbergs län
Gävle	»	»	Gävleborgs län
Tingsrätt i Sundsvall för Västernorrlands län			
Jämtbygdens	tingsrätt	för	Jämtlands län
Umebygdens	»	»	Västerbottens län
Luleå	»	»	Norrbottens län

Beträffande Älvsborgs län uttalas i promemorian att viss tvekan kan råda om den lämpligaste lokaliseringsorten. I Vänersborg är, anföres i promemorian, såväl länsstyrelsen och de därtill knutna organen som Västerbygdens vattendomstol belägna, men Borås har f. n. hyresdomstol enligt 3 kap. 72 § första stycket lagen om nyttjanderätt till fast egenom, vartill kommer denna kommuns storlek och fördelaktigare läge. De förstnämnda skälen bör enligt promemorian vara utslagsgivande till förmån för Vänersborg.

Promemorian remissbehandlas f. n. Proposition i ämnet är aviserad till vårsessionen med innevarande års riksdag.

Motionsskäl

Till stöd för motionsyrkandet anföres bl. a. följande.

Vi tar i detta sammanhang inte upp den principiella frågan, huruvida endast en tingsrätt i varje län bör utgöra fastighetsdomstol, utan utgår från den ståndpunkt som promemorian intar härvidlag. Med denna utgångspunkt synes det kunna ifrågasättas, om inte Borås tingsrätt bör vara länets fastighetsdomstol. Härför talar främst Borås kommuns storlek och dess läge inom länet. Borås tingsrätt handlägger också f. n. alla hyresmål i länet, vilka mål som ovan nämnts är avsedda att föras till fastighetsdomstol. Som hovrätten i Göteborg framhållit i yttrande över departementspromemorian bör den omständigheten att Vänersborg är säte för länsstyrelsen i länet inte i nämnvärd mån inverka på frågan om var fastighetsdomstol skall inrättas. Vi vill också understryka hovrättens uttalande, att Borås tingsrätt med hänsyn till sin storlek lättare kan tillgodose det personalbehov, som kan förutses för fastighetsdomstolen i ett så folkrikt område som Älvsborgs län.

För Borås kommun med dess starka inslag av industri är det angeläget att ernå en ökad differentiering av samhällslivet. En förläggning till kommunen av länets fastighetsdomstol skulle även från denna synpunkt ha en gynnsam effekt. För kommunen och dess invånare är det givetvis också en fördel att hyresmål, expropriationsmål etc. handläggs av domstol på orten i stället för i Vänersborg, dit kommunikationerna inte är särskilt goda.

Utskottet

I en inom justitiedepartementet föregående år utarbetad promemoria (stencil Ju 1970: 27) behandlas frågan om den närmare avgränsningen av fastighetsdomstols kompetensområde. Vidare övervägs reglerna om sådan domstols sammansättning och upptages spörsmål om lokaliseringen av fastighetsdomstolarna och dessas domkretsar.

I förevarande motion yrkas att riksdagen skall hemställa att Kungl. Maj:t i kommande förslag till riksdagen angående de frågor som behandlas i promemorian beaktar önskvärdheten av att en fastighetsdomstol förläggs till Borås.

Utskottet har inhämtat att promemorian f. n. är föremål för remissbehandling samt att proposition i ämnet beräknas kunna bli avlämnad till riksdagen i april innevarande år. I detta läge saknas anledning för riksdagen att göra något uttalande i den fråga som tagits upp i motionen.

Utskottet hemställer därför

att motionen nr 327 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 februari 1971.

Pu justitieutskottets vägnar

ASTRID KRISTENSSON

Närvarande: fru Kristensson (m), fröken Berggren (s), fröken Mattson (s), herrar Dockcred (c), Ernulf (fp), Larfors (s), Johansson i Växjö (c), Nygren (s), Schött (m), fru Hjelm-Wallén (s), herr Polstam (c), fru Nordlander (vpk), fru Bergander (s), herrar Petersson i Röstånga (fp) och Alf Pettersson i Malmö (s).